

Sygn.akt III AUa 935/14

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 3 grudnia 2014 r.

Sąd Apelacyjny w Białymstoku, III Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

w składzie:

Przewodniczący: SSA Marek Szymanowski (spr.)

Sędziowie: SA Bohdan Bieniek

SA Piotr Prusinowski

Protokolant: Magda Małgorzata Gołaszewska

po rozpoznaniu na rozprawie w dniu 3 grudnia 2014 r. w B.

sprawy z odwołania Zakładów (...) " (...)" S.A. w Ł.

przy udziale zainteresowanego T. J.

przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddział w P.

o zwrot nienależnie pobranego świadczenia

na skutek apelacji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddział w P.

od wyroku Sądu Okręgowego w Ostrołęce III Wydziału Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

z dnia 24 kwietnia 2014 r. sygn. akt III U 1777/13

oddala apelację.

Sygn. akt III AUa 935/14

UZASADNIENIE

Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w P. decyzją z dnia 2 października 2013 r. zobowiązał Zakłady (...) „ (...)” S.A. do zwrotu nienależnie wypłaconych świadczeń byłemu pracownikowi T. J. za okres od dnia 1 lipca 2010 r. do dnia 30 czerwca 2013 r. w kwocie 895,39 zł oraz ustawowych odsetek od tej kwoty za okres od dnia 13 lipca 2010 r. do dnia 2 października 2013 r. w wysokości 194,48 zł.

W odwołaniu od powyższej decyzji Zakłady (...) „ (...)” S.A. wniosły o jej zmianę i ustalenie, że nie są zobowiązane do zwrotu ww. kwot. W uzasadnieniu odwołujący wskazał, że w świadectwie pracy wystawionym T. J. nie wskazał okresu urlopu bezpłatnego, ponieważ przepisy obowiązujące w dacie wystawiania tego świadectwa, tj. w dniu 3 sierpnia 1984 r., nie nakazywały umieszczania w świadectwie takiej informacji. Zdaniem odwołującego obowiązek taki został wprowadzony dopiero z dniem 29 sierpnia 1989 r. rozporządzeniem Rady Ministrów z dnia 11 sierpnia 1989 r. Odwołujący podniósł także, że w zaświadczeniu z dnia 1 kwietnia 1997 r. wykazał organowi rentowemu okresy zasiłków chorobowych, przypadających po dniu 15 listopada 1991 r. zgodnie z żądaniem ZUS-u z dnia 24 marca 1997 r. Podniósł też, że ZUS nie miał podstawy prawnej, aby żądać ustawowych odsetek za okres poprzedzający wydanie zaskarżonej decyzji, gdyż art. 84 ust. 1 ustawy z dnia 13 października 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych

dotyczy wyłącznie zasad zapłaty i wysokości odsetek, a nie zasad zwrotu nienależnie pobranego świadczenia. Zdaniem odwołującego odsetki mogą być jedynie liczone od daty doręczenia zaskarżonej decyzji.

W odpowiedzi na odwołanie ZUS wniósł o jego oddalenie. Wskazał, że T. J. pobierał zawyżone świadczenie na skutek wadliwego świadectwa pracy wystawionego przez pracodawcę, które nie ujęło urlopów bezpłatnych oraz z uwagi na to, że pracodawca nie wskazał okresów przebywania na zasiłkach chorobowych.

W toku postępowania Sąd na podstawie art. 477¹¹ § 2 k.p.c. wezwał T. J. do udziału w sprawie w charakterze zainteresowanego. Nie zajął on jednak stanowiska w sprawie.

Sąd Okręgowy w Ostrołęce, wyrokiem z dnia 24 kwietnia 2014 r., sprostowanym przez postanowienie z dnia 6 maja 2014 r., zmienił zaskarżoną decyzję w ten sposób, że ustalił, iż Zakłady (...) " (...)" S.A. w Ł. nie mają obowiązku zwrotu nienależnie wypłaconego T. J. świadczenia z powodu nieuwzględnienia przy obliczeniach wysokości świadczenia: okresu urlopu bezpłatnego od dnia 15 kwietnia 1981 r. do dnia 30 września 1981 r. oraz przebywania na zasiłkach chorobowych od dnia 24 września 1992 r. do dnia 26 września 1992 r., od dnia 18 listopada 1992 r. do dnia 20 listopada 1992 r., od dnia 12 marca 1993 r. do dnia 15 marca 1993 r., od dnia 19 maja 1993 r. do dnia 22 maja 1993 r., od dnia 18 grudnia 1993 r. do dnia 21 grudnia 1993 r., od dnia 30 grudnia 1993 r. do dnia 8 stycznia 1994 r., od dnia 24 października 1994 r. do dnia 1 listopada 1994 r. i od dnia 15 grudnia 1994 r. do dnia 21 grudnia 1994 r., a ponadto ustalił, że nie mają obowiązku zapłaty odsetek za okres od dnia 13 lipca 2010 r. do dnia 4 października 2013 r. (pkt 1 sentencji wyroku). W pkt 2 sentencji wyroku, Sąd Okręgowy oddalił odwołanie w pozostałym zakresie.

Sąd Okręgowy ustalił, że T. J. był pracownikiem Zakładów (...) w O. w okresach: od dnia 10 października 1978 r. do dnia 3 sierpnia 1984 r. i od dnia 2 grudnia 1986 r. do dnia 21 grudnia 1994 r. Następcą prawnym tego pracodawcy są Zakłady (...) „ (...)” S.A. Na podstawie świadectw pracy: z dnia 3 sierpnia 1984 r. i z dnia 28 grudnia 1994 r. oraz zaświadczenia o zatrudnieniu i wynagrodzeniu z dnia 24 października 1995 r., wystawionych przez odwołującego, ZUS obliczył wysokość renty inwalidzkiej przyznanej T. J. decyzją z dnia 30 listopada 1995 r. Dokumenty te nie zawierały informacji o przebywaniu T. J. na urloпах bezpłatnych i na zasiłku chorobowym.

Sąd Okręgowy ustalił też, że T. J. uzyskał z urzędu prawo do emerytury decyzją z dnia 26 lipca 2013 r. W dniu 30 lipca 2013 r. T. J. złożył w ZUS wniosek o ponowne ustalenie wysokości emerytury, do którego dołączył Rp-7 z dnia 25 lipca 2013 r. Z zaświadczenia tego wynikały inne zarobki aniżeli z Rp-7 wystawionego w dniu 24 października 1995 r. Dokument zawierał też informacje co do okresów korzystania przez T. J. z urlopów bezpłatnych oraz z zasiłków chorobowych. Informacje te nie wynikały z dokumentów złożonych przy wniosku o rentę.

Sąd Okręgowy zauważył również, że akta osobowe T. J. zawierają kopię pisma z dnia 24 marca 1997 r., którym ZUS zobowiązał odwołującego do wskazania, czy w okresie od dnia 15 listopada 1991 r. do dnia 21 grudnia 1994 r. T. J. przebywał na zasiłkach chorobowych, a także zaświadczenie wystawione przez pracodawcę z dnia 1 kwietnia 1997 r., w którym pracodawca wyszczególnił okresy przebywania T. J. na zasiłkach chorobowych po dniu 15 listopada 1991 r. Akta rentowe nie zawierają takiego zaświadczenia.

W ocenie Sądu Okręgowego, sporna w sprawie była kwestia odpowiedzialności odwołującego za nieumieszczenie w świadectwach pracy informacji o urloпах bezpłatnych T. J. i okresach pobierania przez niego zasiłków chorobowych, a także kwestia terminu naliczania odsetek z tytułu zwrotu nienależnie wypłaconego świadczenia T. J..

Oceniając stan faktyczny sprawy, Sąd Okręgowy odwołał się do art. 84 ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych oraz przepisów art. 97 § 2 k.p. w brzmieniach obowiązujących w dacie wystawiania poszczególnych świadectw pracy. Na podstawie art. 97 § 2 k.p. w brzmieniu obowiązującym przed dniem 1 maja 1989 r. stwierdził, że pracodawca nie miał obowiązku zamieszczania informacji o udzielonych urloпах bezpłatnych. Zauważył też, że druk świadectwa nie zawierał rubryki dotyczącej takiej informacji. W rezultacie uznał, że odwołujący nie ponosi odpowiedzialności za nieumieszczenie w świadectwie pracy z dnia 3 sierpnia 1984 r. informacji o urlopie bezpłatnym, z którego T. J. korzystał w okresie od dnia 15 kwietnia 1981 r. do dnia 30 września 1981 r.

Sąd Okręgowy uznał natomiast, że odwołujący ma obowiązek zwrotu nienależnie wypłaconego T. J. świadczenia z powodu nieuwzględnienia przy obliczeniu wysokości świadczenia - okresu urlopu bezpłatnego od dnia 9 lipca 1994 r. do dnia 3 sierpnia 1994 r. W tym zakresie odwołał się do art. 97 § 2 k.p. w brzmieniu obowiązującym od dnia 1 maja 1989 r., na podstawie którego zostało wydane rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 20 listopada 1974 r. w sprawie świadectw pracy i opinii (Dz. U. z 1974 r., Nr 45, poz.269). Sąd Okręgowy wskazał, że § 7 tego rozporządzenia w brzmieniu obowiązującym od dnia 29 sierpnia 1989 r. nakazywał umieszczanie w świadectwie pracy, oprócz danych określonych w art. 97 § 2 k.p. także informacji dotyczących okresu korzystania z urlopu bezpłatnego i podstawy prawnej jego udzielenia. Dodał też, że druk świadectwa pracy z dnia 28 grudnia 1994 r. zawierał odpowiednią rubrykę dotyczącą udzielonych pracownikowi urlopów bezpłatnych.

Na tej podstawie Sąd Okręgowy stwierdził, że pracodawca winien był zamieścić w świadectwie pracy z dnia 28 grudnia 1994 r. informację o udzielonym urlopie bezpłatnym w okresie od dnia 9 lipca 1994 r. do dnia 3 sierpnia 1994 r., gdyż informacja ta miała znaczenie dla obliczania stażu pracy T. J., a tym samym wpływała na wysokość świadczenia wypłacanego T. J.. Podkreślił też, że brak takiej informacji skutkowało uznaniem tego okresu przez organ rentowy za okres składkowy. W rezultacie uznał, że pobranie nienależnych świadczeń zostało spowodowane przekazaniem przez pracodawcę nieprawdziwych danych, które miały wpływ na wysokość świadczenia.

Nadto Sąd Okręgowy ocenił, że odwołujący nie ponosi odpowiedzialności z tytułu braku w aktach rentowych zaświadczenia z dnia 1 kwietnia 1997 r. o okresach zasiłków chorobowych po dniu 15 listopada 1991 r. Zdaniem Sądu Okręgowego, pracodawca wypełnił ciężący na nim obowiązek i na żądanie ZUS-u takie zaświadczenie wystawił. Stwierdził, że daty pisma ZUS z dnia 24 marca 1997 r. i zaświadczenia z dnia 1 kwietnia 1997 r. wskazują, iż zaświadczenie to zostało wystawione na żądanie ZUS, a logiczną konsekwencją tego było jego przesłanie do organu rentowego. Stwierdził też, że ZUS nie ponaglał odwołującego ani nie zwracał się o ponowne wystawienie zaświadczenia.

Sąd Okręgowy, porównując okresy zasiłków chorobowych z zaświadczenia z dnia 1 kwietnia 1997 r. z okresami zasiłków chorobowych wyszczególnionych w załączniku do Rp-7 z dnia 25 lipca 2013 r., stwierdził, że zaświadczenie z dnia 1 kwietnia 1997 r. nie uwzględnia okresu pobierania zasiłku w dniu 17 kwietnia 1992 r. Wobec tego uznał, że odwołujący ma obowiązek zwrotu nienależnie wypłaconego T. J. świadczenia z powodu nieuwzględnienia przy obliczeniach wysokości świadczenia okresu przebywania na zasiłku chorobowym w dniu 17 kwietnia 1992 r., a nie ma takiego obowiązku z powodu nieuwzględnienia przy obliczeniach wysokości świadczenia pozostałych okresów zasiłków chorobowych wynikających z zaświadczenia z dnia 1 kwietnia 1997 r. i z załącznika do Rp-7 z dnia 25 lipca 2013 r., gdyż nieprawidłowe ustalenie wysokości świadczenia od początku było wynikiem zaniechania organu rentowego.

W zakresie oceny, od jakiej daty należy liczyć odsetki z tytułu nienależnie wypłaconego świadczenia, Sąd Okręgowy odwołał się do ugruntowanego stanowiska Sądu Najwyższego, wyrażonego w wyrokach z dnia 3 lutego 2010 r. (I UK 210/09) i z dnia 18 grudnia 2008 r. (...), M.P. Pr. 2009 nr 4, poz. 208). Na tej podstawie uznał, że organ rentowy ma obowiązek wynikający z ustawy do naliczania odsetek, jeżeli pracodawca nie zwróci nienależnie wypłaconego świadczenia niezwłocznie po otrzymaniu decyzji ustalającej obowiązek zwrotu świadczenia. Ocenił, że decyzja ta ma charakter konstytutywny i dlatego odsetki, o których mowa w art. 84 ust. 1 ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych, nie będą przed doręczeniem decyzji ustalającej obowiązek zwrotu nienależnie pobranego świadczenia. Wskazując, że odwołujący odebrał zaskarżoną decyzję w dniu 4 października 2013 r., Sąd Okręgowy uznał, że odsetki z tytułu nienależnie wypłaconego świadczenia będą dopiero od dnia 5 października 2013 r.

Nadto, ze względu na różnice wynikające z rozbieżności w wynagrodzeniu T. J. wpisanym w Rp-7 z dnia 24 października 1995 r. i Rp-7 z dnia 25 lipca 2013 r., Sąd Okręgowy uznał, że przy ocenie obowiązku zwrotu nienależnie wypłaconego T. J. świadczenia należy oprzeć się na kwotach wynikających z Rp-7, złożonych przy wniosku o emeryturę, gdyż dokumenty te zostały sporządzone ze starannością, której zabrakło przy Rp-7 z 1995 r.

Apelację od wyroku Sądu Okręgowego wywiódł organ rentowy, zaskarżając wyrok w części dotyczącej zmiany decyzji ZUS z dnia 2 października 2013 r. w ten sposób, że Zakłady (...) „ (...)” S.A. w Ł. nie są zobowiązane do zwrotu nienależnie wypłaconego T. J. świadczenia z powodu nieuwzględnienia przy obliczeniach wysokości świadczenia: okresu urlopu bezpłatnego od dnia 15 kwietnia 1981 r. do dnia 30 września 1981 r. oraz przebywania za zasiłkach chorobowych w okresach od dnia 24 września 1992 r. do dnia 26 września 1992 r., od dnia 18 listopada 1992 r. do dnia 20 listopada 1992 r., od dnia 12 marca 1993 r. do dnia 15 marca 1993 r., od dnia 19 maja 1993 r. do dnia 22 maja 1993 r., od dnia 18 grudnia 1993 r. do dnia 21 grudnia 1993 r., od dnia 30 grudnia 1993 r. do dnia 8 stycznia 1994 r., od dnia 24 października 1994 r. do dnia 1 listopada 1994 r. oraz od dnia 15 grudnia 1994 r. do dnia 21 grudnia 1994 r.

Apelujący zarzucił:

- naruszenie przepisu art. 84 ust.6 ustawy z dnia 13 października 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych (tekst jedn. Dz. U. z 2013 r. poz. 1442 ze zm.), poprzez uznanie, iż odwołujący nie jest zobowiązany do zwrotu na rzecz ZUS nienależnie wypłaconego T. J. świadczenia z powodu nieuwzględnienia przy obliczeniach wysokości świadczenia okresu urlopu bezpłatnego i wskazanych okresów przebywania na zasiłku chorobowym;
- naruszenie art.97 § 1 kodeksu pracy, poprzez jego błędna wykładnię i uznanie, iż świadectwo pracy wystawione w dniu 3 sierpnia 1984 r. zostało wystawione w sposób poprawny;
- naruszenie art. 233 § 1 k.p.c., poprzez błąd w ustaleniach faktycznych przyjętych za podstawę wyroku i uznanie, że zaświadczenie wystawione przez pracodawcę z dnia 1 kwietnia 1997 r., zawierające prawidłową informację o okresach zasiłków chorobowych, zostało przedłożone ZUS i mogło stanowić podstawę prawidłowych wyliczeń wypłacanego przez ZUS świadczenia.

Czyniąc powyższe zarzuty, apelujący wniósł o dokonanie zmiany wyroku w zaskarżonej części i oddalenie odwołania oraz zasądzenie od odwołującego na rzecz organu rentowego kosztów zastępstwa prawnego według norm przepisanych.

Sąd Apelacyjny ustalił i zważył:

Apelacja podlegała oddaleniu , co nie oznacza, iż Sąd Okręgowy nie dopuścił się pewnych uchybień w niniejszej sprawie.

Istota sporu niniejszej sprawy dotyczyła kwestii istnienia przesłanek odpowiedzialności odwołującego, jako pracodawcy, z tytułu nienależnie wypłaconej T. J. renty z tytułu niezdolności do pracy, określonych w art. 84 ustawy z dnia 13 października 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych (tekst jedn. Dz. U. z 2013 r., poz. 1442 z późn. zm., zwana dalej: ustawa systemowa).

Stosownie do treści ust. 2 pkt 2 tego przepisu, za kwoty nienależnie pobranych świadczeń uważa się świadczenia przyznane lub wypłacone na podstawie nieprawdziwych zeznań lub fałszywych dokumentów albo w innych przypadkach świadomego wprowadzania w błąd organu wypłacającego świadczenia przez osobę pobierającą świadczenia. Zgodnie zaś z ust. 6 tego przepisu, jeżeli pobranie nienależnych świadczeń zostało spowodowane przekazaniem przez płatnika składek lub inny podmiot nieprawdziwych danych mających wpływ na prawo do świadczeń lub na ich wysokość, obowiązek zwrotu tych świadczeń wraz z odsetkami, o których mowa w ust. 1, obciąża odpowiednio płatnika składek lub inny podmiot.

Na gruncie tego przepisu, warunkiem odpowiedzialności płatnika składek jest ustalenie, że pobranie nienależnych świadczeń było spowodowane przekazaniem organowi rentowemu nieprawdziwych danych, stanowiących w konsekwencji przyczynę wydania wadliwego rozstrzygnięcia przez organ rentowy lub sąd. Podstawą odpowiedzialności płatników składek lub innych podmiotów jest więc ustalenie, że wystawienie dokumentów zawierających nieprawdziwe dane nastąpiło na skutek ich świadomego działania lub rażącego niedbalstwa (Ustawa o systemie ubezpieczeń społecznych. Komentarz, pod red. B. Gudowska, J. Strusińska-Żukowska, C.H. Beck, Warszawa

2011). W każdym przypadku, czyli nawet w przypadku ewentualnego podania przez odwołującego nieprawdziwych danych, organ rentowy jako organ administracji publicznej odpowiedzialny za wypłatę świadczeń z ubezpieczeń społecznych - nie jest zwolniony z dokładnego, merytorycznego zbadania kierowanej do niego dokumentacji (wyrok Sądu Apelacyjnego w Poznaniu z dnia 23 lipca 2009 r., III AUa 448/09, LEX nr 628256), ale ma obowiązek dokonania kontroli przedłożonych przez płatnika składek dokumentów, które stanowią dokument prywatny, a nie urzędowy. Do takich dokumentów należą świadectwo pracy czy zaświadczenie o zatrudnieniu i wynagrodzeniu (Rp-7).

Mając na uwadze powyższe oraz materiał dowodowy sprawy w postaci dokumentacji z akt osobowych i akt rentowych T. J., w ocenie Sądu Apelacyjnego, rozstrzygnięcie Sądu Okręgowego nie zostało poprzedzone należyтым rozważeniem zgromadzonego w sprawie materiału dowodowego. Sąd Okręgowy dokonał analizy dokumentacji zawartej w aktach osobowych i rentowych, ale nieprawidłowo ustalił rzeczywisty okres jednego z urlopów bezpłatnych udzielonych T. J. przez odwołującego. Dane o tym urlopie, zawarte w zaświadczeniu o zatrudnieniu i wynagrodzenia z dnia 25 lipca 2013 r., wskazywały na termin udzielenia urlopu bezpłatnego w okresie od dnia 9 lipca 1994 r. do dnia 3 sierpnia 1994 r. Natomiast, prawidłowy okres drugiego z urlopów bezpłatnych - co wynika z akt osobowych T. J. - przypadał w okresie od dnia 9 lipca 1984 r. do dnia 3 sierpnia 1984 r.

W rezultacie, błędne ustalenie okresu drugiego urlopu bezpłatnego skutkowało częściowo nieprawidłową oceną prawną materiału dowodowego sprawy.

Niemniej jednak, należy podzielić stanowisko Sądu Okręgowego, zgodnie z którym brak w świadectwie pracy z dnia 3 sierpnia 1984 r. informacji o urlopie bezpłatnym, udzielonym T. J. w okresie jego pierwszego zatrudnienia w Zakładach (...) „ (...)” S.A. (tj. od dnia 10 października 1978 r. do dnia 3 sierpnia 1984 r.), nie powoduje powstania odpowiedzialności na gruncie przepisu art. 84 ustawy systemowej. Informacje, które powinny być zawarte w takim dokumencie precyzował art. 97 § 2 k.p. w brzmieniu obowiązującym przed dniem 1 maja 1989 r. Zgodnie z tym przepisem, w świadectwie pracy należy podać dane dotyczące okresu i rodzaju wykonywanej pracy, zajmowanych stanowisk wysokości i składników wynagrodzenia, uzyskanych w zakładzie kwalifikacji, trybu rozwiązania albo okoliczności wygaśnięcia stosunku pracy oraz okoliczności, o których mowa w art. 36 § 5 (nie dotyczy sytuacji, w której znalazł się T. J.), a także wzmiankę o zajęciu wynagrodzenia za pracę w myśl przepisów o postępowaniu egzekucyjnym. Informacji o danych zamieszczanych w świadectwie pracy nie uzupełniał obowiązujące w tym czasie rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 20 listopada 1974 r. w sprawie świadectw pracy i opinii (Dz. U. nr 45, poz. 269).

Analiza tych przepisów prowadzi do wniosku, że pracodawca, wystawiając świadectwo pracy w czasie obowiązywania art. 97 § 2 k.p. w brzmieniu sprzed dnia 1 maja 1989 r., nie miał obowiązku zamieszczania w świadectwie pracy T. J., innych danych niż wskazanych w tym przepisie, a więc również danych o udzielonych pracownikowi urlopowach bezpłatnych. To w konsekwencji oznacza, że brak takich informacji w świadectwie pracy na gruncie wówczas obowiązujących przepisów nie powoduje powstania odpowiedzialności za ewentualne nienależne wypłacanie ubezpieczonemu przez organ rentowy świadczeń z ubezpieczenia społecznego.

Zbieżne spostrzeżenia należy poczynić co do drugiego okresu urlopu bezpłatnego, trwającego od dnia 9 lipca 1984 r. do dnia 3 sierpnia 1984 r., a błędnie ustalonego przez Sąd Okręgowy na okres od dnia 9 lipca 1994 r. do dnia 3 sierpnia 1994 r. Sąd Apelacyjny nie mógł jednak dokonać korekty wyroku w tym zakresie albowiem wyrok nie został zaskarżony przez odwołującą się spółką a jedynie przez organ rentowy w części w jakiej odwołanie uwzględniono. Jak wiadomo w postępowaniu cywilnym stosownie do art. 384 k.p.c. Sąd odwoławczy nie może uchylić lub zmienić wyroku na niekorzyść strony, która wniosła apelację, jeżeli apelacji takiej nie złożyła druga strona. Niezależnie od tego na obecnym etapie postępowania nie wynika, aby błąd odwołującego (powielony przez Sąd) co wskazania w zaświadczeniu 27 lipca 2013 r. okresu drugiego urlopu bezpłatnego powodował wypłatę świadczenia nienależnego. Rozważanie skutków tego błędu wykracza przy tym poza zakres decyzji z dnia 2 października 2013 r. wyznaczającej przedmiot postępowania w niniejszej sprawie. Zdaniem Sądu Apelacyjnego obciążenie przez Sąd Okręgowy (w świetle uzasadnienia) odpowiedzialnością odwołującego za niewykazanie urlopu bezpłatnego w okresie od dnia 9 lipca 1994 r. do dnia 3 sierpnia 1994 r. - który w świetle osobowych nie miał miejsca może w praktyce oznaczać, iż wyrok w tym zakresie choć błędny to nie wywoła żadnych niekorzystnych skutków dla pracodawcy.

Przechodząc do kwestii odpowiedzialności pracodawcy w zakresie udzielonych organowi rentowemu informacji o okresach pobierania po dniu 15 listopada 1991 r. zasiłków chorobowych stwierdzić należy, iż ustalenia Sądu pierwszej instancji jak i jego wywód prawny są trafne. Sąd Okręgowy prawidłowo ocenił częściowy brak odpowiedzialności pracodawcy w zakresie udzielonych organowi rentowemu informacji o okresach pobierania po dniu 15 listopada 1991 r. zasiłków chorobowych przez T. J.. Należy zauważyć, że pracodawca poinformował organ rentowy o okresach pobierania przez pracownika tych świadczeń, a dane w tym zakresie umieścił w zaświadczeniu z dnia 1 kwietnia 1997 r. (wystawionym na skutek pisma ZUS z dnia 24 marca 1997 r.) i zaświadczeniu o zatrudnieniu i wynagrodzeniu z dnia 25 lipca 2013 r.

W tym miejscu, w ocenie Sądu Apelacyjnego, nieuprawnione jest stanowisko organu rentowego, zgodnie z którym brak tego pierwszego zaświadczenia w aktach rentowych, przy jego jednoczesnym zamieszczeniu w aktach osobowych pracownika, wyklucza przedłożenie tego dokumentu do organu rentowego. Zgodnie z ugruntowanym orzecznictwem sądowym, pobranie nienależnych świadczeń emerytalnych przez pracownika spowodowane nie tylko błędem pracodawcy, ale i organu rentowego, nie może skutkować wydaniem przez ten organ decyzji zobowiązującej pracodawcę do zwrotu pobranych świadczeń (por. wyrok Sądu Apelacyjnego w Katowicach z dnia 6 grudnia 2001 r. III AUa 768/01, LEX nr 74577). Mając to na uwadze, zdaniem Sądu Apelacyjnego, pozbawione logiki byłoby wystawienie na żądanie organu rentowego zaświadczenia o okresach pobranych przez pracownika zasiłkach chorobowych i niewysłania do organu rentowego informacji, od których uzależnione są uprawnienia ubezpieczonego. Braki w tym zakresie nie mogą skutkować odpowiedzialnością pracodawcy, tym bardziej, że organ rentowy – co wynika z akt rentowych - nie ubiegał się o ich ponowne udzielenie, ani nie weryfikował w inny sposób informacji o tych okresach, a do takiej weryfikacji jest zobowiązany.

Porównując jednak oba zaświadczenia, a więc zaświadczenie z dnia 1 kwietnia 1997 r. oraz zaświadczenie o zatrudnieniu i wynagrodzeniu z dnia 25 lipca 2013 r., rację ma Sąd Okręgowy, że zaświadczenie z dnia 1 kwietnia 1997 r. w stosunku od tego drugiego zaświadczenia nie zawiera jednego z okresów pobierania przez T. J. zasiłków chorobowych przypadających po dniu 15 listopada 1991 r. Zgodnie z zaświadczeniem z dnia 1 kwietnia 1997 r., T. J. korzystał z zasiłków chorobowych w okresach od dnia 24 września 1992 r. do dnia 26 września 1992 r., od dnia 18 listopada 1992 r. do dnia 20 listopada 1992 r., od dnia 12 marca 1993 r. do dnia 15 marca 1993 r., od dnia 19 maja 1993 r. do dnia 22 maja 1993 r., od dnia 18 grudnia 1993 r. do dnia 21 grudnia 1993 r., od dnia 30 grudnia 1993 r. do dnia 8 stycznia 1994 r., od dnia 24 października 1994 r. do dnia 1 listopada 1994 r. oraz od dnia 15 grudnia 1994 r. do dnia 21 grudnia 1994 r. Wydane w dniu 25 lipca 2013 r. zaświadczenie o zatrudnieniu i wynagrodzeniu w załączniku do tego zaświadczenia uzupełnia wskazane wyżej o dzień 17 kwietnia 1992 r. Niewykazanie przez pracodawcę tego okresu w pierwszym zaświadczeniu spowodowało wypłacanie przez organ rentowy świadczenia (renty z tytułu niezdolności do pracy) w zawyżonej wysokości w okresie od dnia 30 listopada 1995 r. do dnia 30 czerwca 2010 r. Z tego powodu Sąd Okręgowy zasadnie uznał, że odwołujący pracodawca ma obowiązek zwrotu nienależnie wypłaconego T. J. świadczenia w związku z nieuwzględnieniem w **zaświadczeniu z 1 kwietnia 1997 r. okresu pobierania zasiłku chorobowego w dniu 17 kwietnia 1992 r.** Zasadnie też uznał brak takiego obowiązku co do pozostałych okresów pobierania zasiłków chorobowych, które pracodawca prawidłowo wyszczególnił zarówno w tym zaświadczeniu, jak i zaświadczeniu o zatrudnieniu i wynagrodzeniu z dnia 25 lipca 2013 r.

Niezależnie od powyższego, rację ma organ rentowy, że odwołujący nieprawidłowo wystawił zaświadczenie o zatrudnieniu i wynagrodzeniu z dnia 24 października 1995 r., w oparciu o które organ rentowy rozstrzygnął o świadczeniach przyznanych i wypłacanych T. J. w okresie od dnia 30 listopada 1995 r. do dnia 30 czerwca 2013 r.

Jednakże zgodnie z art. 84 ust. 3 ustawy emerytalnej, nie można żądać zwrotu kwot nienależnie pobranych świadczeń z ubezpieczeń społecznych za okres dłuższy niż ostatnie 12 miesięcy, jeżeli osoba pobierająca świadczenia zawiadomiła organ wypłacający świadczenia o zajściu okoliczności powodujących ustanie prawa do świadczeń albo wstrzymanie ich wypłaty, a mimo to świadczenia były nadal wypłacane, a w pozostałych przypadkach - za okres dłuższy niż ostatnie 3 lata. Biorąc pod uwagę treść tego przepisu i okoliczności stanu faktycznego niniejszej sprawy, należy uznać, iż okres od dnia 30 listopada 1995 r. do dnia 30 czerwca 2010 r. jest objęty zakazem dochodzenia zwrotu nienależnie wypłaconego

świadczenia, albowiem wypłacona kwota dotyczy okresu wykraczającego poza okres 3 lat poprzedzających wypłatę renty w zawyżonej wysokości, co Zakład Ubezpieczeń Społecznych Inspektorat w O. wskazał również we wniosku tego organu rentowego o odstąpieniu od żądania zwrotu nienależnie wypłaconych świadczeń. W rezultacie, okres objęty decyzją o zwrocie nienależnie wypłaconych świadczeń z ubezpieczeń społecznych dotyczy okresu od dnia 1 lipca 2010 r. do dnia 30 czerwca 2013 r. i za ten okres badana jest kwestia odpowiedzialności pracodawcy z tego tytułu.

Przechodząc do kwestii odsetek, zgodnie z treścią art. 84 ustawy systemowej osoba, która pobrała nienależne świadczenie z ubezpieczeń społecznych, jest zobowiązana do jego zwrotu, wraz z odsetkami, w wysokości i na zasadach określonych przepisami prawa cywilnego. W wyroku z dnia 3 lutego 2010 r., I UK 210/09 (LEX nr 585713) Sąd Najwyższy wyjaśnił, że odesłanie do zasad prawa cywilnego nie dotyczy określenia terminu, od którego dłużnik pobierający nienależne świadczenie z ubezpieczenia społecznego opóźnia się z jego zwrotem, nie jest to bowiem materia "zasad prawa cywilnego", lecz prawa ubezpieczeń społecznych. Określenia terminu, od którego należą się odsetki od świadczeń z ubezpieczenia społecznego, także od świadczeń podlegających zwrotowi, należy poszukiwać w prawie ubezpieczeń społecznych, a nie w prawie cywilnym.

Żądanie zwrotu nienależnego pobranego świadczenia dokonuje się w drodze decyzji administracyjnej i dopiero od momentu jej skutecznego doręczenia, na osobie zobowiązanej ciąży obowiązek zwrotu świadczenia. Tak więc decyzja ta determinuje również powstanie wcześniej nie istniejącego obowiązku - zapłaty odsetek. Odsetki są bowiem zobowiązaniem wtórnym (wyrok SA w Gdańsku z dnia 18 października 2013 r., III AUa 229/13, sa.gov.pl, wyrok SA w Krakowie z dnia 21 marca 2013 r., III AUa 1311/12, sa.gov.pl, wyrok SA w Łodzi z dnia 26 września 2012 r., III AUa 316/12, LEX nr 1223382, wyrok SN z dnia 16 grudnia 2008 r., I UK 154/08, sejmometr.pl).

Mając na uwadze powyższe poglądy judykatury, podzielić należy stanowisko Sądu Okręgowego, zgodnie z którym termin odsetek należy liczyć od dnia doręczenia decyzji organu rentowego o zwrocie nienależnie wypłaconych świadczeń. Art. 84 ustawy systemowej stanowi dostateczną wskazówkę interpretacyjną, że obowiązek do zwrotu nienależnie pobranego świadczenia powstaje z chwilą doręczenia decyzji osobie zobowiązanej. Zwrot „żądać zwrotu” z ust. 3 należy bowiem rozumieć, jako doręczenie decyzji w tym przedmiocie. Dopiero od momentu doręczenia można mówić o pozostawaniu przez dłużnika w opóźnieniu (por. wyrok Sądu Apelacyjnego w Łodzi z dnia 29 stycznia 2014 r., III AUa 784/13).

W niniejszej sprawie zaskarżona decyzja z dnia 2 października 2013 r. została doręczona odwołującemu w dniu 4 października 2013 r., dlatego dopiero po tym dniu, wobec niedokonania zwrotu nienależnie wypłaconego świadczenia, organ rentowy uprawniony jest do naliczenia odsetek.

Mając na uwadze powyższe, Sąd Apelacyjny, na podstawie art. 386 § 1 k.p.c., orzekł jak w sentencji wyroku.